

Ivan Grkeš

Dubrovački top Gušter

Primjer interpretacije lokalnih priča i legendi

1. Uvod

Bogatstvo svakog zavičajnog prostora zrcali se u njegovoj tradicijskoj baštini, lokalnoj povjesnici te brojnim pučkim pričama i legendama, koje – lišene pučkih konstrukata kao nužnog danka vremenskog protoka – sadrže bitnu historijsku osnovicu, tj. podlogu. Budući da se takve priče javljaju kao reakcija na određeni povijesni događaj ili proces, neophodnim se čini istaknuti njihovu podložnost svevremenskom procesu kvarenja – postupnog udaljavanja od prvotne osnove. Za postupno udaljavanje od povijesne istine dijelom su zaslužni i sami lokalni pripovjedači ili kroničari, koji su svoja izlaganja nastojali obogatiti određenim novitetima da bi svoju priču učinili što zanimljivijom širem slušateljstvu. Upravo je stoga zadaća svakog povjesničara da se prilikom istraživanja historijske podloge lokalno-zavičajnih priča i legendi pokuša približiti povijesnoj istini; iako nije dostižna u cjelini, valja joj težiti.

Priča, odnosno njezini pojedini segmenti koji će se u ovome članku pokušati interpretirati dotiču se legende o tzv. dubrovačkome topu Gušteru, radu rapskog ljevača bronce i tehnologa – Ivana Krstitelja Rabljanina. Vremenski okvir navedene priče obuhvaća raspon zbivanja od prve polovice 16. stoljeća, te seže sve do prve polovice 19. stoljeća. Stoga će se, uz sam pokušaj kontekstualizacije i kritičkog osvrt na njezine pojedine segmente, veća pažnja posvetiti analizi odabranog dijela legende o topu Gušteru. U središtu priče ne nalazi se samo Gušter kao velebni konstrukt rapskog ljevača, već i reminiscencija na jedan bitan trenutak u dubrovačkoj povijesti koji je uslijedio nakon Velikog potresa u 1667. godini.

2. Dubrovački top Gušter

2.1. Ivan Krstitelj Rabljanin

Top Gušter rad je rapskog ljevača bronce Ivana Krstitelja Rabljanina kojeg izvori poznaju i pod imenima: *Baptista Arbensis*; *Iohannes Baptiste della Tolle*. O njegovu je životu sačuvano malo podataka: pretpostavlja se da je rođen oko 1470. godine na Rabu u uglednoj građanskoj obitelji della Tolle.¹ Rabljaninova karijera u službi Dubrovačke Republike započinje 1504. godine, nakon što je kao preduvjet za primanje u službu uspješno izlio novi top. Iz tog razdoblja poznato je i nešto više podataka o njegovu životu. Po dolasku u Dubrovnik dobiva ljevaonicu u Revelinu, gdje izrađuje brojne topove za potrebe Republike, ali i privatnih brodovlasnika. Nedugo nakon primanja u službu, 1509. godine postaje članom antoninskog reda čime zapravo stječe i status dubrovačkoga građanina.²

S obzirom da se u inventarskim zapisima iz 16. i 17. st. ne navode imena ljevača za tadašnje popisane topove,³ točan broj izlivenih topova koji se mogu pripisati Ivanu Rabljaninu vjerojatno se nikada neće ni saznati. Potrebno je također naglasiti da se Rabljanin nije istaknuo samo u lijevanju topova. U njegovoj ljevaonici u Revelinu izrađeno je i novo zvono za dubrovački gradski zvonik kojeg krase dobro poznati zelenci Maro i Baro,⁴ zvono Dominikanske crkve, zvono crkve sv. Nikole i dr. Međutim, njegov najpoznatiji rad ostaje top Gušter čija je sudbina do danas ostala nepoznata, a jedini podsjetnik na njegovo postojanje pruža poznata legenda koja je mnoge istraživače potakla na potragu za njim.⁵

2.2. *Opus Baptistae*

Geneza naziva *Gušter* također je ostala nepoznata. Do danas su ostala prisutna različita tumačenja ovisno o autoru te uglavnom ne pružaju nikakav čvršći historiografski oslonac.⁶ O nazivu topa sačuvana je i priča koju prenosi Đivo Bašić, prema kojoj su se Dubrovčani okupili u Konavlima da bi testirali funkcionalnost novoizlivenog topa. Prema priči, za vrijeme probnih paljbi došlo je do incidenta u kojem je topovsko zrno (ne)zgodom palo u Konavosko polje, ubivši pritom jednu Konavoku – i guštera, čija se krv našla na listu loze.⁷

Prema sačuvanome natpisu vrijeme nastanka Guštera obično datira u 1537. godinu. Vladimir Muljević dodatno kontekstualizira godinu postanka topa ocrtavajući tadašnju vanjskopolitičku konstelaciju koja je dijelom pogodovala pozamašnoj topovskoj produkciji Republike. Intenzitet broja izlivenih topova kontinuirano se povećavao od 1537. godine, što je predstavljalo reakciju na specifičnu vanjskopolitičku poziciju Dubrovnika poslije sklapanja Svete lige između Venecije, Španjolske i Papinske Države. Ulaskom Republike u ovaj savez pojavljuje se opasnost uvlačenja u ratni sukob, čime biva narušen njezin položaj osmanskog vazala.⁸ Osim toga, Venecija je uporno predlagala da se Dubrovnik napadne i zauzme umjesto Herceg Novog, što se u konačnici nije ostvarilo zahvaljujući dobrim vezama Dubrovčana s admiralom Andreom Dorijom i napuljskim potkraljem.⁹

Top Gušter se u usporedbi s drugim Rabljaninovim topovima isticao impresivnom veličinom i kalibrom¹⁰ te je uz karakteristične ukrase poput dubrovačkog

grba i lika svetog Vlaha, koji su se nalazili na svim Baptistinim topovima, imao sljedeći natpis:

**A.(nno) S.(alutis) MDXXXVII
IUPITER OMNI POTENS ITERUM SI PERDERE
VELLET
CRUDELEM GENTEM VIRIBUS IPSE SUIS
NEMPE EGO TUNC IOVE SAE VIREM
CRUDELIUS IPSA
VI, QUAM BAPTISTE PRAEBUIT ARTE
MANUS
OPUS BAPTISTAE ARBENSIS
IN ARCE S.(ancti) LAVRENTII**

Tekst u prijevodu Tamare Gović glasi:

GODINE SPASA 1537.
DA JUPITER SVEMOGUĆI PO DRUGI PUT
UNIŠTITI ŽELI
OKRUTNI ROD, TADA BIH I SAM DAKAKO
SILAMA SVOJIM
BJESNIO ČEŠĆE OD JUPITERA SAMOG
SILOM KOJU UMJEŠNO DALA JE RUKA
BAPTISTE
DJELO BAPTISTE RABLJANINA NA TVRĐAVI
SV. LOVRJENCA¹¹

Zbog uspješnih dubrovačkih diplomatskih akcija razornu snagu Guštera ipak nije bilo potrebno iskušavati za Rabljaninova života. Prema legendi, njegova je učinkovitost iskazana tijekom najkritičnijeg razdoblja dubrovačke povijesti – poslije „Velike tréšnje“ iz 1667. Dio zidina između bastiona sv. Ivana i Bokara najviše je bio oštećen na mjestu gdje su dvije mletačke galije pristale te započele s iskrcavanjem. Pero Ohmučević, zapovjednik stražara i tvrđave Lovrijenac, naredio je paljbu s Guštera, nakon čega su Mlečani u strahu pred razornom moći topa pobjegli prema Gružu, a potom krenuli put Venecije.¹²

Upravo se kroz potonju priču provlači jedna bitna historijska nit na koju se referirani autori nisu osvrnuli, a u ovome članku bit će detaljnije predstavljena u sljedećem poglavlju.

Kao što svaka priča ima svoj početak i kraj, tako i legenda o topu Gušteru završava gotovo osebujno, poput same uvodne priče o njegovoj genezi. Nekoliko godina poslije pada Dubrovačke Republike pod francusku vlast, zajedno s Republikom

i top Gušter dočekaio je svoj slavan kraj. Prestankom francuske vlasti i začetkom nove, druge austrijske uprave nad Dalmacijom, stigla je naredba da se velik broj topova na dubrovačkome području pretali. Priča daje naslutiti da takva sudbina nije bila namijenjena Rabljaninovu topu: Guštera su Austrijanci namjeravali izložiti u bečkom Vojnom muzeju. Međutim, prilikom spuštanja niz zidine Lovrjenca top je pao u more i više nikada nije pronađen.¹³ U kasnijim su razdobljima postojale brojne sporadične akcije potrage za izgubljenim topom, no kao što to slikovito konstatira Suad Ahmetović: „*zasad more čuva tajnu*“.¹⁴

3. Legenda o spasonosnome činu za vrijeme velikog potresa

Središnji dio legende o spasonosnome činu Guštera za vrijeme izbijanja Velikog potresa sadrži spomen na bitan trenutak dubrovačke povijesti koji predstavlja i svojevrсни presedan svoga vremena, a na koji se referirani autori nisu osvrnuli. U ovome poglavlju iznijet ćemo specifičnu političku situaciju u kojoj se našla Dubrovačka Republika poslije izbijanja potresa, te u konačnici navedena zbivanja povezati sa samom legendom o spasonosnome činu.

3.1. Dubrovnik poslije Velikog potresa

Veliki potres zadesio je Dubrovnik 6. travnja 1667., uoči najvećeg kršćanskog blagdana. Potres je pojedine gradske seksterije sraunio sa zemljom, dok je nekoliko njih opstalo uz ogromnu materijalnu štetu. Međutim, ljudski su gubici bili nenadoknadi. Budući da službeni popis nikada nije napravljen, ukupan broj žrtava vrlo je diskutabilan, no generalno se može svesti na otprilike 2000 poginulih.¹⁵

U danima nakon potresa gotovo da i nije bilo naznaka postojanja središnje vlasti. U takvim su se okolnostima brojni nemili događaji odvijali u kaosu koji je zahvatio uže područje Republike. Preživjelo stanovništvo razbježalo se po dubrovačkoj okolini i otocima, a kako je u potresu državni vrh bio obezglavljen, nekoliko je dana trajalo bezvlašće.¹⁶

Tih je dana gradom buktio i požar koji je progutao dijelove preostalih gradskih distrikta, pošteđenih od prijašnjih razaranja. Potom su uslijedili i pljačkaški pohodi morlačko-turskih skupina kojima su se u pljačkanju razrušenih objekata i pokojnika pridružili građani, ali i pojedini vlastelini.¹⁷ U takvim okolnostima imperativ je bio omogućiti stabilno političko funkcioniranje grada, osigurati vladavinu zakona, ali i očuvati toliko njegovanu nezavisnost Republike. Događaji koji su ubrzo uslijedili ocrtani su u legendi o spasonosnome činu.

3.2. Političko funkcioniranje Dubrovnika poslije potresa

S vremenom se stanje u Gradu poslije prvotnog kaosa primirilo, a nekolicina prisutnih plemića zajedno s pučanima ponovno je uspostavila republičku vlast. Pučani i vlastela u ovoj su kriznoj situaciji pronašli svojevrсни *modus vivendi* te su razmirice i nezadovoljstvo, radi općeg dobra, ostavili po strani. Sukoba među njima nije bilo prvenstveno zbog toga što su obje strane bile podjednako pogođene nesrećom.¹⁸ Ovakav je razvoj događaja bio i svojevrсни presedan jer su po prvi puta od zatvaranja

Velikog vijeća 1332. vlastelini i građani zajedno participirali u političkome životu Grada, što je prijašnjih godina bilo potpuno nezamislivo.

Prvim usvojenim mjerama novoformiranog građansko-plemičkog vijeća uspostavlja se privremena politička vlast i vladavina zakona. Privremena politička vlast povjerena je deseteročlanom vlastelinskome kolegiju koji je na sebe preuzeo organizaciju gradskog života. Osim toga, gradska se jezgra novim odredbama osigurala s 300 vojnika kojima je rukovalo šest kapetana.¹⁹ Svaki je kapetan zapovijedao jedinicom od 50 vojnika, a od šestorice kapetana samo je jedan zapovjednički položaj bio dodijeljen građaninu – Peru Ohmučeviću,²⁰ osobi koja se sasvim sporadično pojavljuje u legendi o spasonosnome činu za vrijeme Velikog potresa. Iako literatura spominje Ohmučevića kao dubrovačkog građanina, njegov je rod bosanskog podrijetla, a ondje su navodno imali i plemićki status koji im u Dubrovniku nikad nije bio priznat.²¹

Osim netom spomenutih vojnih funkcija, građanstvo se istaklo i u republičkim diplomatskim misijama budući da je domovinu sada, uz ponovnu uspostavu vlasti, trebalo braniti i na vanjskopolitičkome planu. Građansko-plemičko vijeće odlučilo je stoga da se kao ispomoć ondašnjim poklisarima na Portu odasla i ugledni trgovac Franjo Caloiera. Pod titulom velikog dragomana, njegova je zadaća bila kreiranje daljnjih diplomatskih poteza na osmanskome dvoru.²²

S vremenom se obujam njihovih aktivnosti povećavao, stoga je deseteročlani kolegij – radi efikasnijeg djelovanja – dio svojih ovlasti u ime Vijeća prepustio odabranim pojedincima. Tako su poslovi poput prodaje soli, popravka vodovoda te opskrbe kruhom i žitom prepušteni vlastelinima, čiji su zamjenici pak birani iz redova građanstva.²³

Građansko-plemički dualizam u vođenju gradske vlasti vrlo brzo se raspao, potrajavši svega trinaest dana. Posljednji put Vijeće se sastalo 24. travnja, kada je izabrana nova dvanaesteročlana vlada koja je trebala nastupati sa svim senatskim ovlastima. Pri biranju članstva petorica od 22 kandidata bila su iz redova pučana.²⁴ Već se u prvim rezultatima jasno iskazala želja građanstva za aktivnijim sudjelovanjem u republičkoj vlasti, odnosno nezadovoljstvo činjenicom da su im prije uglavnom dodjeljivane niže funkcije. Sada, po prvi puta, građanstvo pokazuje izravne aspiracije i na izvršnu vlast.

Usprkos izraženoj volji, građanske su namjere vrlo brzo bile osujećene jer su svi novoizabrani članovi „novog“ dvanaesteročlanog kolegija potjecali iz plemićkog reda. Uočivši na vrijeme planove građanstva, vlastela se vrlo brzo sabrala unutar svojih redova te su već od narednog mjeseca sazivane redovite sjednice Vijeća umoljenih, a potom Velikog i Malog vijeća – bez građanstva.

Uskrativši ponovno građanstvu pristup političkome životu Republike, vlastela je morala pronaći način kojim bi se bijes i nezadovoljstvo puka pokušalo ublažiti. Na taj se izazov pokušalo odgovoriti propuštanjem građanstva u stručne službe poput notarskih, kancelarskih i konzulskih funkcija.²⁵

Očekivano, građanstvo nije moglo biti zadovoljno dobivenim. Poslije sudjelovanja u radu Vijeća nove službe koje im se sada nude ne predstavljaju znatan politički dobitak, niti su se preko istih mogli politički isprofilirati. Svoje pretenzije ka sudjelovanju u političkoj vlasti građanstvo je pravdalo malobrojnošću vlastele koja nije u stanju voditi državnu politiku te se na plemićki kolegij u izvorima često referiralo pod nazivom „rđava vlada“.²⁶

U konačnici, vlastela je iz sukoba uspjela izaći kao pobjednik: dodatno je neutralizirala građanske težnje primivši stanovit broj uglednog građanstva u svoje redove – što zbog stvarne potrebe obnove vlasteoskih redova, a što zbog straha od odmazde. Time je, barem za vlastelu, ovaj sukob bio završen. Nekoliko godina kasnije donesen je i konačan sud o sudjelovanju građanstva u političkome životu Republike; zakonskom je odlukom vlastela istaknula sebe kao jedini faktor u održavanju javnog i privatnog dobra, a dopuštanjem građanske participacije nanijela bi se najveća šteta domovini, što bi bilo suprotno načelu općeg mira i dobrog vladanja.²⁷

3.3. Reminiscencija na jedno kratkotrajno razdoblje

Iskazani povijesni događaji nisu ostali samo zabilježeni perom starih kroničara. Prisjećanje na jedan takav specifičan trenutak u dubrovačkoj povijesti ostalo je utkano i u legendu o spasonosnome činu topa Guštera za Velikog potresa. Iako se u središtu ove znamenite priče neosporno nalazi top Gušter, valja ipak istaknuti da je posebna pažnja usmjerena i prema zapovjedniku Lovrjenca, naizgled sporednoj ličnosti koja je u ključnome trenutku donijela odluku za spas Republike – Peru Ohmučeviću.

Neminovno je da legenda ne govori samo o topu kao velebnom konstrukturu rapskog ljevača, već i o građaninu koji je tada brzom reakcijom spasio živote mnogih i sačuvao dugo njegovanu slobodu Dubrovnik. Stoga bi Pero Ohmučević mogao predstavljati ideal hrabrog građanina koji je spasio domovinu u teškim okolnostima koje su je zadesile. Štoviše, navedena je priča mogla poslužiti i u svrhe promoviranja aktivnijeg sudjelovanja građanstva u vlasti i podupiranja konkretnih aspiracija istih, da se vlastima pokaže vrijednost njihova participiranja u političkome životu grada: tá oni su i pridonijeli očuvanju njene slobode. Također, postoji mogućnost da je ista priča poslužila i samim Ohmučevićima za njihova nastojanja u priznavanju plemićkog statusa, što pri tadašnjim okolnostima zaista nije bilo nemoguće.

Stoga, možemo reći da jezgra legende o spasonosnome činu u sebi sadrži spomen na dva bitna događaja. Prvi, ne toliko potkrijepljen u izvorima, o neuspjelome mletačkom osvajanju Dubrovnik, što naizgled ne bi bilo ni začuđujuće jer su Mlečani u više navrata pokušavali uploviti u razoreni grad pod izlikom da donose pomoć. Drugi sloj navedene priče sadrži reminiscenciju na kratkotrajnu epizodu građansko-plemićke participacije u političkome životu Republike, ali i aktivnu ulogu građanstva u njezinoj obrani.

Zaključak

Pokušaj otkrivanja historijske podloge lokalnih priča i legendi nije uvijek jednostavan zadatak. Neminovno je da svaka priča sadrži svojevrsni osvrt na određeni povijesni događaj koji je ostao utkan u svijest naroda unutar kojega i egzistira. Isto tako, potrebno je naglasiti da uvodno spomenuti pučki konstrukti, koje je prilikom analize određene legende potrebno odstraniti u nadi da se što više približimo povijesnoj istini, ne predstavljaju nužno otežavajuću okolnost za povjesničara, već i svojevrsno ogledalo onoga vremena u kojemu se zrcali ondašnji mentalitet ljudi, prikaz svijesti pa čak i promišljanja – te su stoga vrlo vrijedan materijal za rad.

Priča koju smo u ovome radu ukratko pokušali ocrtati odnosi se na zna-

menite legende o dubrovačkome topu Gušteru. Rabljaninov top, u odnosu na svoje prethodnike, isticao se impresivnom veličinom i kalibrom. Nakon postavljanja na tvrđavi Lovrijenac ubrzo su se oko njega ispreplele brojne legende i priče koje su nedugo nakon njegovog potonuća pod zidinama Lovrjenca počele kolati među žiteljima dubrovačkog područja. Među spomenutim pričama nalazi se i legenda o spasonosnome činu usred Velikog potresa iz 1667., koju smo u ovome radu pokušali analizirati i interpretirati. Izgledno je da njezina jezgra sadrži dva bitna historijska sloja; prvi je vezan uz neuspjelo mletačko osvajanje Dubrovnika, dok je u drugome sloju usađeno sjećanje na kratkotrajni događaj u dubrovačkoj povijesti, proizašao iz međusobne solidarizacije vlastele i puka, koji su se udružili i privremeno donosili važne odluke za funkcioniranje države. Navedeni događaji potrajali su svega trinaest dana, a podsjetnik na to kratko razdoblje predstavlja pojava jednog građanina, nazgled sporednog lika u spomenutoj priči koja će još dugo golicati maštu publike i istraživača.

Bibliografija

Ahmetović, Suad. *Dubrovački kurioziteti iz dva minula tisućljeća*. 2. izd. Dubrovnik: Suad Ahmetović, 2008.

Ahmetović, Suad. "Pripreme za vađenje Guštera". *Dubrovački vjesnik*, 24. srpnja 1965.

Bašić, Đivo. „Dubrovački top Gušter“. *Anali zavoda za povijesne znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Dubrovniku* 42 (2004): 79 – 100.

Foretić, Vinko. *Povijest Dubrovnika do 1808. Sv. 2, Od 1526. do 1808*. Zagreb: Naknadni zavod Matice hrvatske, 1980.

Gović, Tamara. *Epigrafski spomenici u Dubrovniku*. Dubrovnik: Biskupski ordinarijat, 2004.

Muljević, Vladimir. *Ivan Krstitelj Rabljanin: slavni hrvatski ljevač*. Zagreb: Hrvatska zajednica tehničke kulture, 1999.

Stuli, Bernard. *Povijest Dubrovačke Republike*. Zagreb: Arhiv Hrvatske, 1989.

Vekarić, Nenad. *Vlastela grada Dubrovnika. Sv. 1, Korijeni, struktura i razvoj dubrovačkog plemstva*. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 2011.

Mrežne stranice

<http://www.hkv.hr/izdvojeno/vai-prilozi/a-b/bai-ivo/17063-jesu-li-topovi-guster-ili-feniks-pali-is-pod-tvrdave-lovrjenac.html> (posjet 20. 9. 2015.)

<http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=44872> (posjet 28. 9. 2015.)

<http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=28181> (posjet 1.10. 2015.)

Bilješke

- 1 Vladimir Muljević, *Ivan Krstitelj Rabljanin: slavni hrvatski ljevač* (Zagreb: Hrvatska zajednica tehničke kulture, 1999), 13.
- 2 Đivo Bašić, „Dubrovački top Gušter“, *Anali zavoda za povijesne znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Dubrovniku* 42 (2004): 79.
- 3 Vladimir Muljević, *Ivan Krstitelj Rabljanin: slavni hrvatski ljevač* (Zagreb: Hrvatska zajednica tehničke kulture, 1999), 27.
- 4 Dvije brončane figurice koje krase dubrovački gradski zvonik među pukom su poznati i kao zelenci zbog zelene boje brončane patine kojom su premazani.

- 5 Više o tome u: Suad Ahmetović, "Pripreme za vađenje Guštera", *Dubrovački vjesnik*, 24. srpnja 1965; <http://www.hkv.hr/izdvojeno/vai-prilozi/a-b/bai-ivo/17063-jesu-li-topovi-guster-ili-feniks-pali-ispod-tvrđave-lovrijenac.html> (vrijeme posjete: 20. 9. 2015.).
- 6 Ahmetović slikovito opisuje prizor „velikog brončanog topa koji je s patiniranim drvenim postoljem sličio golemom zelenkastozlatnom gmazu što se sunča na bijeloj kamenoj podlozi“ [Suad Ahmetović, *Dubrovački kurioziteti: iz dva minula tisućljeća*, 2. izd., (Dubrovnik: Suad Ahmetović, 2008), 103]. Za razliku od Ahmetovića, Bašić se vrlo detaljno bavi etimološkim značenjem imena Gušter [Đivo Bašić, „Dubrovački top Gušter“, *Anali zavoda za povijesne znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Dubrovniku*42 (2004): 79 – 81].
- 7 Đivo Bašić, „Dubrovački top Gušter“, *Anali zavoda za povijesne znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Dubrovniku* 42 (2004): 81.
- 8 Vladimir Muljević, *Ivan Krstitelj Rabljanin: slavni hrvatski ljevač* (Zagreb: Hrvatska zajednica tehničke kulture, 1999), 33.
- 9 Ibid, 35.
- 10 Vladimir Muljević navodi podatak da je Gušter bio dug pet metara i težak dvije tone [Vladimir Muljević, *Ivan Krstitelj Rabljanin: slavni hrvatski ljevač* (Zagreb: Hrvatska zajednica tehničke kulture, 1999), 34.], dok u nepotpunoj fusnoti Ahmetović spominje i mišljenja „drugih autora“ prema kojima je top bio dug „više od tri metra i težak više od 3000 kilograma dobre brončane smjese“ [Suad Ahmetović, *Dubrovački kurioziteti: iz dva minula tisućljeća*, 2. izd., (Dubrovnik: Suad Ahmetović, 2008), 104].
- 11 Tamara Gović, *Epigrafski spomenici u Dubrovniku* (Dubrovnik: Biskupski ordinarijat, 2004.), 261. Još jednu inačicu prijevoda, Lukše Beritića, prenosi i Bašić u svome članku: „Godine spasenja MDXXXVII Kad bi svemoćni Jupiter ponovno htio uništiti svijet sam, naime svojom snagom, tada bih ja, okrutniji od Jupitera, bjesnio onom snagom, koju mi je dao Baptista (Ivan Krstitelj) umjećem ruku Djelo Ivana Krstitelja Rabljanina Na tvrđavi svetog Lovrjienca“ [Đivo Bašić, „Dubrovački top Gušter“, *Anali zavoda za povijesne znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Dubrovniku*42 (2004): 92.].
- 12 Đivo Bašić, „Dubrovački top Gušter“, *Anali zavoda za povijesne znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Dubrovniku*42 (2004): 89.
- 13 Ibid, 96.
- 14 Suad Ahmetović, *Dubrovački kurioziteti: iz dva minula tisućljeća*, 2. izd., (Dubrovnik: Suad Ahmetović, 2008), 105.
- 15 Nenad Vekarić, *Vlastela grada Dubrovnika*, sv. 1. (Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 2011), 276.
- 16 Vinko Foretić, *Povijest Dubrovnika do 1808.*, sv. 2. (Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske, 1980), 134.
- 17 Nenad Vekarić, *Vlastela grada Dubrovnika*, sv. 1. (Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 2011), 269.
- 18 Bernard Stuli, *Povijest Dubrovačke Republike* (Zagreb: Arhiv Hrvatske, 1989), 120.
- 19 Vinko Foretić, *Povijest Dubrovnika do 1808.*, sv. 2. (Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske, 1980), 134.
- 20 Ibid
- 21 <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=44872> (posjet 28. 9. 2015.)
- 22 Vinko Foretić, *Povijest Dubrovnika do 1808.*, sv. 2. (Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske, 1980), 136.
- 23 Ibid
- 24 Ibid
- 25 Bernard Stuli, *Povijest Dubrovačke Republike* (Zagreb: Arhiv Hrvatske, 1989), 120.
- 26 Vinko Foretić, *Povijest Dubrovnika do 1808.*, sv. 2. (Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske, 1980), 139.
- 27 Nenad Vekarić, *Vlastela grada Dubrovnika*, sv. 1. (Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 2011), 278.

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 12 2017.

12

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 12 2017.

Pro Tempore

Pro tempore
Časopis studenata povijesti
godina XII, broj 12, 2017.

Glavni i odgovorni urednik
Porin Šćukanec Rezniček

Uredništvo
Mislav Barić, Lucija Balikić, Lucija
Bakšić,
Ivan Grkeš, Ivana Nodilo, Tomislav
Kunštek

Urednici pripravnici
Tea Miroslavić, Josip Humjan

Redakcija
Mislav Barić, Lucija Balikić, Lucija
Bakšić, Ivan Grkeš, Ivana Nodilo,
Tomislav Kunštek, Tea Miroslavić, Josip
Humjan

Tajnica uredništva
Lucija Balikić

Recenzenti
dr. sc. Iskra Iveljić
dr. sc. Tomislav Galović
dr. sc. Nataša Štefanec

Lektura i korektura
Ana Peček
Ivana Klindić

Dizajn i priprema za tisak
Iva Pezić

Prijevod s engleskog jezika
Marko Lovrić
Marta Brkljačić
Porin Šćukanec Rezniček

Prijevod s češkog jezika
Maja Janković

Izdavač
Klub studenata povijesti - ISHA Zagreb

Tisak
Grafokor d.o.o.
J. Mokrovića 6
10090 Zagreb
tel: +385 1 379 44 22
fax: +385 1 379 44 66
www.grafokor.hr

Naklada
Tiskano u 50 primjeraka

ISSN: 1334-8302

Tvrđnje i mišljenja u objavljenim
radovima izražavaju isključivo stavove
autora i ne predstavljaju nužno stavove
i mišljenja uredništva i izdavača.
Izdanje časopisa ostvareno je uz
novčanu potporu Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu.

Časopis je besplatan.
Dostupno na <http://hrcak.srce.hr/>

Adresa uredništva:
Klub studenata povijesti - ISHA
Zagreb (za: Redakcija „Pro tempore“),
Filozofski fakultet Sveučilišta u
Zagrebu, Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb

E-mail:
pt.redakcija@gmail.com
psreznic@gmail.com